

Kahramanmaraş Yavşan Yaylası ve Kalekaya Mahallesiinde Bulunan Anıt Sedir Ağaçların Ekolojik Ortamlarının Araştırılması¹

İlhami DOĞAN

Doktora Öğrencisi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi,
Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Ana Bilim Dalı

ilhamidogan46@gmail.com

Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0002-8488-3044>

Öz

Ormanlar karasal ekosistemlerin en önemli parçalarından birisidir. Orman ekosisteminin en önemli aktörü ise ağaçlardır. Ormanlar biyofiziksel özellikleri bakımından geniş ölçekte bakıldığında homojen vejetasyon topluluğu gibi görünse de, yakından bakıldığında zaman birbirinden farklı özelliklere sahip bireylerin bir arada toplandığı sistemdir. Bu farklı özelliklere sahip elemanlardan biri de anıt ağaçlardır. Anıt ağaçlar, geçmiş, günümüz ve gelecek arasında iletişim sağlayabilecek uzunlukta doğal ömre sahip olmalarından dolayı hem bilimsel hem de kültürel yönden öneme sahiptir. Çalışmada, Kahramanmaraş'ın güneybatısında, Yavşan Yaylası ve Kalekaya Mahallesiindeki anıt ağaçların ekolojisinin (yükselti, eğim, bakı, iklim ve toprak gibi) değerlendirilmesi amacıyla araziden rastgele örneklem metoduyla 50 ağaç noktası belirlenmiş ve anıt ağaç envanteri için Coğrafi Bilgi Sistemlerinden yararlanılmıştır. Çalışmada belirlenen anıt ağaçların yükselti aralığı, Yavşan Yaylasında 1550 - 1650, Kalekaya Mahallesiinde ise 900 - 1050'mdir. Genel bakı, Yavşan Yaylasında kuzey ve kuzey batı yönlü yamaçlarda, genel eğim değerleri ise 12 - 22° aralığındadır. Kalekaya Mahallesiindeki anıt sedirlerin bakı dağılımı ise heterojendir.

Anahtar Kelimeler: Anıt Ağaç, Coğrafi Bilgi Sistemleri, Sedir, Ekolojik Koşullar.

¹ Makale Geliş/Kabul Tarihi: 24.06.2020/31.05.2021

Künye Bilgisi: Doğan, İ. (2021). Kahramanmaraş Yavşan yaylası ve Kalekaya mahallesiinde bulunan anıt sedir ağaçları ekolojik ortamlarının araştırılması. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18 (3), 1996-2015. DOI: 10.33437/ksusbd.748055.

Exemination of Ecological Conditions of Monumental Cedar Trees In Kahramanmaraş Yavşan Highland And Kalekaya Neighborhood

Abstract

Forests are one of the most important parts of terrestrial ecosystems. The most important actor of the forest ecosystem is the trees. Although forests seem like a homogenous vegetation group in terms of biophysical properties on a large scale, when looked on a closer scale, it appears as a system where individuals with very different biophysical properties from one another are collected together. One of the elements with these different aspects is also monumental trees. Monumental trees have an importance from both scientific and cultural aspects as they have a natural life with a length that can provide communication between the past, present and future. In this study, fieldwork was conducted to evaluate the ecological conditions (such as altitude, slope, aspect, and soil) of the monumental in the Yavşan located within the central district boundaries of Kahramanmaraş province. As part of this work, GPS data is collected from fifty monumental tree spots through random sampling method. Geographic Information Systems were used to create a monumental tree inventory from the obtained data. The elevation range of monumental tree was determined as 1550-1650 meters for, Yavşan Natural Park and from 900 meters to 1050 meters for Kalekaya village.

Keywords: Monumental Tree, Geographical Information Systems, Cedar and Ecological Conditions.

1. GİRİŞ

Vejetasyon yeryüzünün bir bölümünde benzer yaşam koşullarına sahip bitkilerin (floranın) bir araya gelmesi olarak adlandırılır. Vejetasyon aynı türlerin bir araya gelmesiyle oluşabileceği gibi farklı türlerin bir araya gelmesiyle de ortaya çıkabilir. Vejetasyon Coğrafyası ise ortaya çıkan bu bitki birliklerinin, yapısı, gelişim dönemleri, sınıflandırılması, dağılışı ve çevresiyle olan ilişkilerini incelemektedir (Karabulut, 2014:351).

Yeryüzündeki her bitkinin kendine has büyüme özellikleri vardır. Bu özelliklere göre ağaçların yıllık halka genişlikleri ve gövde çapları, coğrafi konum, yükselti, bakı, rüzgâr, toprak, jeolojik yapı, diğer canlılar, ağaçların yaşı, iklim ve insan faaliyetleri gibi doğal ve beşeri faktörlerden etkilenir (Atalay, 1987:663).

Ormanlar yerküre ekosisteminde önemli rol oynayan aktörlerin başında gelmektedir. Ormanları oluşturan en önemli bireyler ise ağaçlardır. Bu ağaçlar bazen benzer özellikleriyle ön plana çıkarken, bazen de kendine has özellikler sergilemektedir (Sabuncu vd., 2013:4).

Bazı canlılar vardır ki çok özel ortamlarda, birçok faktörün bir arada bulunduğu mekanda optimum düzeyde gelişim gösterebilmektedir. Flora ve fauna aleminin çoğunda bu gelişimin örneklerine rastlamak mümkündür. Bunlardan biri de anıt ağaçlardır. Anıt ağaçlar; geçmiş, günümüz ve gelecek arasında iletişim sağlayabilecek uzunlukta doğal ömre sahip olan ağaçlardır (Genç ve Güner, 2001:235). Genellikle yüksek boyları ve geniş gövde çaplarıyla orman popülasyonlarında özel bir yere sahip olan bu türler, hem bilimsel hem de kültürel yönden sürekli olarak araştırılmaktadır (Asan, 1992: Asan 1998: Genç ve Güner, 2001: Gümüş ve Yavuz, 1994: Özçelik vd., 1998: Palabaş vd., 2011). Anıt ağaçların ekolojik ortamları araştırılırken topoğrafya bakımından farklılık gösteren ortamlarda birincil üretim ve bitki gelişiminin 5 ana durum faktörüne (iklim, ana kaya, rölyef, vejetasyon ve zaman) göre değiştiği görüşü temel alınmıştır (Evrendilek, 2004:18). Ayrıca bu çalışmada anıt ağaçların ekolojik ortamları değerlendirilirken sadece determinist bir bakış kullanılmamış bazı bölgelerdeki anıt ağaçları incelerken çevre koşullarından bağımsız olarak mistik faktörler de göz önünde bulundurulmuştur (Asan, 1992:18).

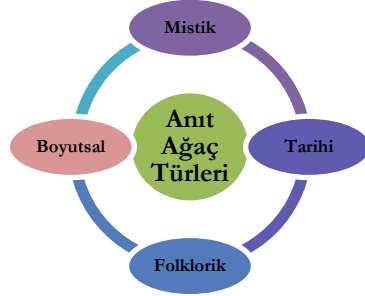
Dünyada ve Türkiye de değişik mekânlarda bulunan ve anıt ağaç özelliği taşıyan ağaçların kendilerini diğer ağaçlardan ayıran bir takım temel özellikleri vardır. Gövde çapı ve ağaç boyu bu özelliklerin başında gelmektedir (Efe, 2010:14).

Anıt ağaçlar dört ana sınıfta toplanmaktadır. Bunlar boyutsal, tarihi, mistik ve folklorik ağaçlardır (Şekil 1). Boyutsal türler, orman ağaçlarındaki anıtsal nitelikte olanların diğer canlı türlerine oranla daha büyük boyutlu ve daha uzun ömürlü olanlardır. Amerika'daki 1000-3000 yıllık Sekoya ağaçları; boyutsal ağaçların, Lübnan ve Kanada devlet bayraklarındaki anıtsal ağaçlar; tarihi ve mistik ağaçların, Yozgat'taki Ulu Karaçamlar ise folklorik ağaçların önemli örneklerindedir (Asan, 1987:47, Göksoy, 1992:43).

Bu çalışmada araştırılan anıt ağaçlar, Boyutsal ve Mistik Anıt Ağaç sınıfına dâhildir. Keza, Boyutsal Anıt Ağaç niteliğine sahip ağaçlar; mekân üzerinde yaş, boy, tepe çapı ve gövde çapı özellikleri bakımından diğer türlere karşı adet veya insan kültüründe edindiği yer bakımından hâkimiyet kurmuşlarsa, Boyutsal Anıt Ağaç topluluğu olarak adlandırılırken Mistik Anıtsal Ağaçlar, toplumlar üzerinde yarattığı psikolojik etki nedeniyle önemli görülen anıt ağaçlar olarak isimlendirilmektedir (Genç, 2004:15).

Anıtsal ağaçlar; uzun ömrü, büyük boyutları ve insan kültüründeki yeri nedeniyle doğal ekosistemlerin önemli bir parçasıdır. Bu nedenle anıtsal niteliğe sahip ağaçların, sürdürülebilir bir ekosistem içerisinde gelecek nesillere aktarılması için ekolojik ortamlarının ve mistik değerlerinin iyi bilinmesi gerekmektedir. Bu araştırmada tespit edilen anıt ağaçların; yükselti, eğim, bakı,

toprak, iklim ve diğer meşcereler içerisindeki yeri gibi ekolojik koşulları ve mistik özellikleri değerlendirilmiştir.

Şekil 1. Anıt ağaç türleri (Asan, 1992'den uyarlanmıştır).

Anıt ağaçlarla ilgili bu araştırmada, çalışma alanı olarak iki farklı test alanı seçilmiştir. Bu alanlar Kahramanmaraş ilinin güneybatı sınırındaki Çimen Dağı üzerindedir (Şekil 2). Çalışma alanında seçilmiş olan test alanlarının farklı topoğrafik ve fiziki koşullara sahip olmalarına dikkat edilmiştir. Bunun neticesinde; iklim, bitki örtüsü, topoğrafya ve çevresel koşullar bakımından birbirinden farklı ekolojik özelliklere sahip Yavşan Yaylası (1500 m - Boyutsal Anıt Ağaç) ve Kalekaya Mahallesi (900 m - Mistik Anıt Ağaç) araştırma sahası olarak belirlenmiştir (Şekil 2).

Yapılan araştırmalarda sedirin, her türlü ana materyal (kireçtaşı, yeşil karmaşık, kuvarsit, şist ve fliş gibi) üzerinde yetiştiği tespit edilmiştir. Yaz döneminde nemli rüzgâr alan yamaçları tercih ettiği, sis ve aşırı nemden kaçtığı ortaya çıkarılmıştır (Atalay, 1987:666).

2. MATERYAL VE METOT

Çalışmada dört anıt ağaç sınıfından Boyutsal ve Mistik Anıtsal Ağaçlar kullanılmıştır (Genç, 2004:15). Altlık olarak 1/25000 ölçekli topografya, 1/25000 ölçekli jeoloji, 1/250000 ölçekli toprak, 1/25000 ölçekli orman amenajman haritaları kullanılmıştır. Çalışma alanındaki tüm anıt ağaçlara ulaşmak mümkün olmadığı için çalışma evreninin genel özelliklerini temsil eden örneklem alanları belirlenmiştir. Örneklem alanların belirlenmesinde yukarıda bahsedilen altlık haritaların kullanımına ek olarak arazi gözlemleri de gerçekleştirilmiştir. Araştırma sahasında (dağlık alanlar içerisinde) meteorolojik istasyon olmadığı için iklim değerlendirmesi en yakın istasyona göre (Kahramanmaraş Merkez) yapılmıştır. Anıt ağaçların buldukları yükseltiler, ortam ve çevresindeki bitki türlerine göre iklimsel referanslar çıkartılmıştır.

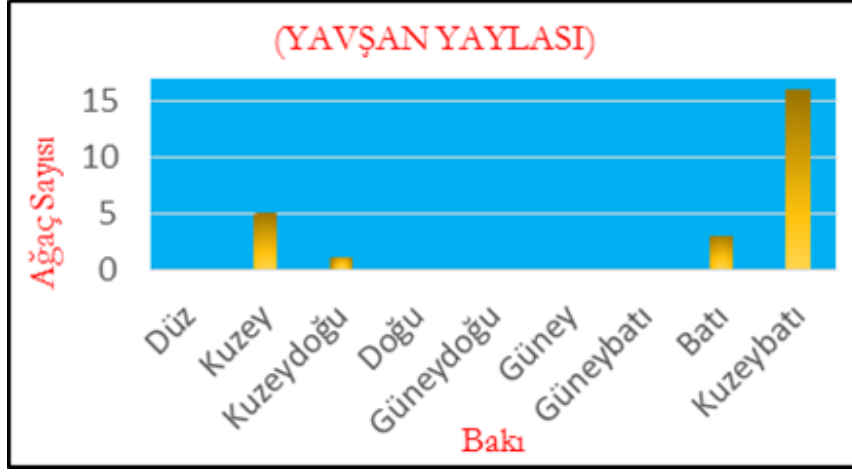
Arazi çalışması ve anıt ağaç koordinatları GPS yardımıyla elde edilmiştir. Toplamda 50 adet anıt ağaç belirlenmiştir. Topografya haritalarından, Coğrafi Bilgi Sistemleri vasıtasıyla Sayısal Yükselti Modeli türev haritaları (eğim, bakı ve kabartma) üretilmiştir.

Anıt ağaçlara ait gövde çapları ölçümleri ise yerden 1,5 metre yükseklikten yapılmıştır. Anıt ağaç noktaları belirlendikten sonra Coğrafi Bilgi Sistemleriyle konumsal çalışmalar yapılmış ve elde edilen bulgulardan ağaçların genel ekolojik ve yetiştirme ortamları belirlenmeye çalışılmıştır. Burada Coğrafi Bilgi Sistemlerinin mekânsal analiz avantajlarından faydalanılmıştır (Karabulut vd., 2013:173, Karabulut, 2014a:436, Karabulut, 2006:31, Kapluhan, 2014:36).

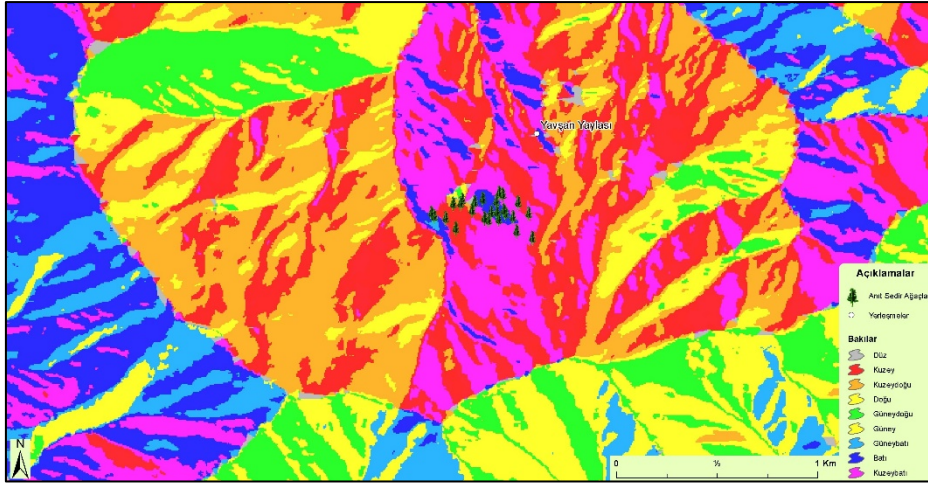
3. BULGULAR

Çalışmada belirlenmiş olan iki test alanından biri olan Yavşan Yaylasında, toplamda 25 anıt sedir ağacı tespit edilmiştir.

Sahada belirlenen bu anıtsal ağaçların mekânsal dağılına bakıldığında şu sonuçlara ulaşılmıştır: Alandaki anıt ağaçların hâkim bakışı kuzey ve kuzeybatı yönlü yamaçlarda yoğunlaşmıştır. Daha detaylı bakıldığında ise toplam 25 anıt sedirin 16 tanesinin kuzeybatıya bakan yamaçlarda, 5'inin de kuzeye, geriye kalanlarının ise heterojen bir dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Diğer yamaçlarda fazla sayıda genç sedir ağacı bulunmasına rağmen anıtsal nitelik ve görseelliğe ulaşmış sedir ağacı tespit edilememiştir (Şekil 3 ve 4).

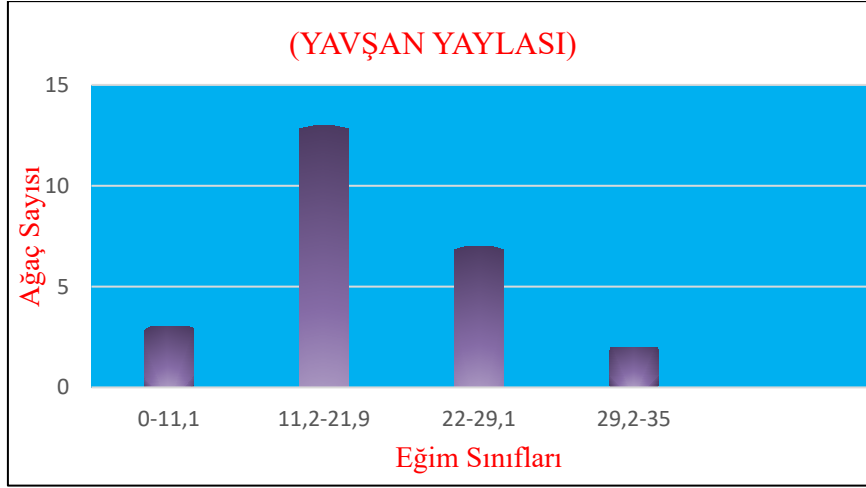

Şekil 3. Yavşan Yaylasında Belirlenen Anıt Ağaçların Bakı Dağılımları

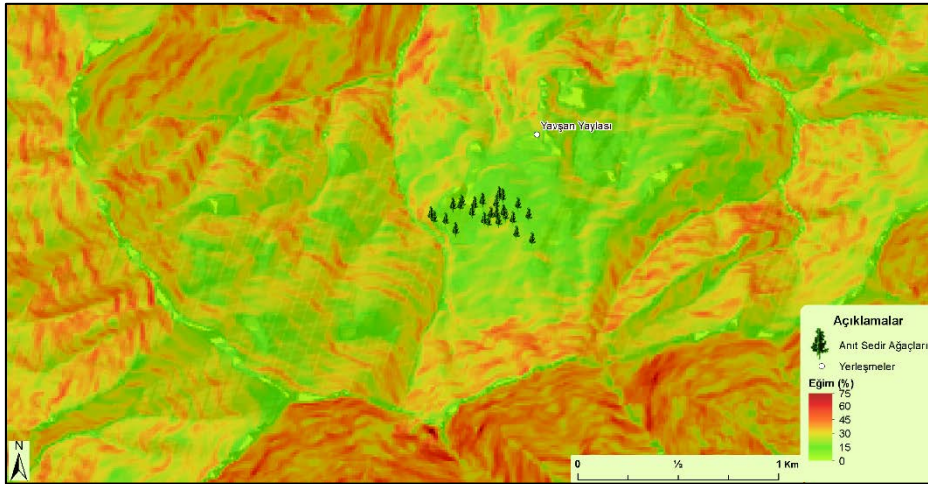

Şekil 4. Yavşan Yaylasında Belirlenen Anıt Ağaçların Bakı Durumları

Yavşan Yaylasında bulunan anıtsal nitelikteki sedirlerin topoğrafya üzerindeki eğim yüzdelerine bakıldığında ise karşımıza çıkan sonuçlar şöyledir; toplam anıt sedirler içerisindeki ağaçların % 52'si eğim değerlerinin 12-22° olduğu alanlarda belirlenmiştir. Bu eğim değerlerine sahip anıt ağaçlar kuzeybatı yönlü yamaçlarda ağırlık kazanmışlardır. Yavşan Yaylasında 29-35°'lik çok eğimli alanlarda sadece 2 adet anıt ağaç tespit edilmiştir. Bu da toplam anıt ağaç sayısı içerisindeki % 8'lik bir sayıya denk gelmektedir. 25 anıt ağaçtan geriye kalan 3'ü (toplamda % 12) ise alandaki en düşük eğim sınıfı olan 0-11°'lik düze yakın alanlarda tespit edilmiştir (Şekil 5 ve 6).

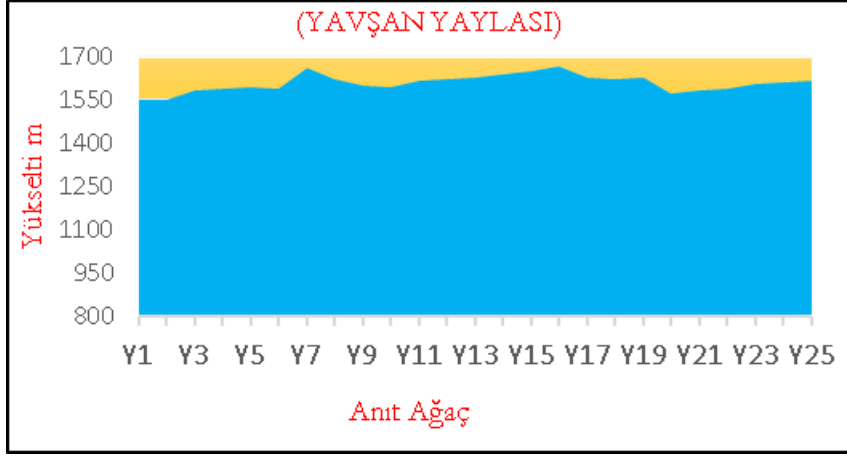

Şekil 5. Yavşan Yaylasındaki Anıt Ağaçların Eğim Sınıfları

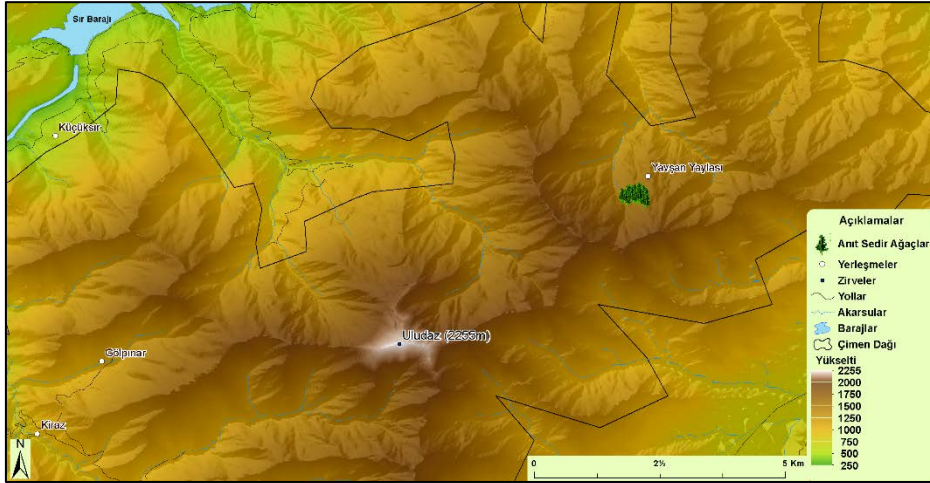

Şekil 6. Yavşan Yaylasındaki Anıt Ağaçların Eğim Dereceleri

Yavşan Yaylasındaki anıt sedirlerle ilgili tespit edilen yükselti değerlerine baktığımızda ağaçların ortalama yükseltilerinin 1607 m olduğu belirlenmiştir. Anıt sedirin ise ortalama yükselti 1616 m olarak bulunmuştur. Anıt sedirler, en yüksek 1665 m'de, en düşük 1550 m'de belirlenmiştir. Bu yükselti değerleri Türkiye deki en yoğun sedir topluluklarının görüldüğü 1500-1650 m'lik alanlarla benzer sonuçlar vermektedir (Şekil 7 ve 8).

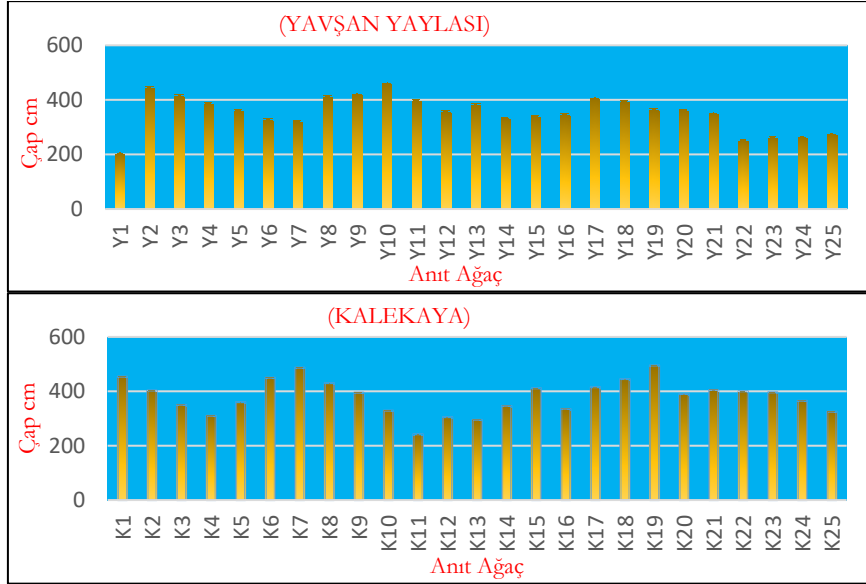

Şekil 7. Yavşan Yaylasındaki Anıt Ağaçların Yükselti Dağılımları

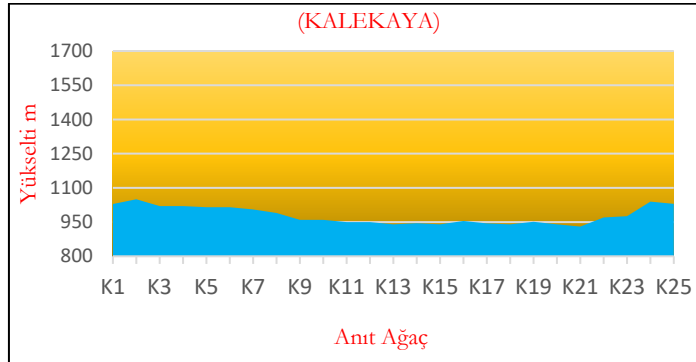
Şekil 8. Yavşan Yaylasındaki Anıt Ağaçların Yükselti Değerleri

Yavşan Yaylasındaki toplam 25 anıt ağacının gövde çapı 2 ila 4,5 m arasında değişmektedir. Bu alanda tespit edilen ağaçların ortalama gövde çapları ise yaklaşık 3,5 m iken daha alçak alandaki Kalekaya Mahallesi'nde 3,8 m'dir. Bu durum vadi ekosistemindeki iklimsel koşulların ağaçlardaki gövde çapı için daha iyi şartlar oluşturduğunu göstermektedir (Şekil 9).

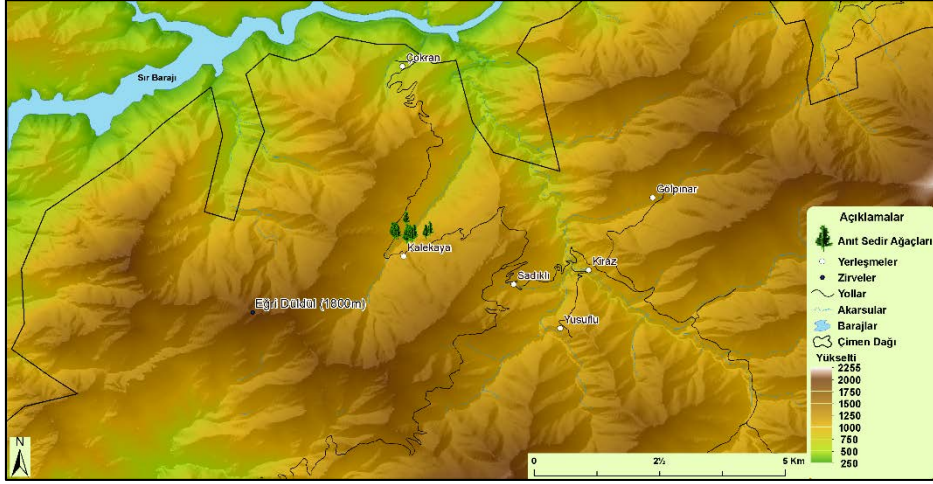

Şekil 9. Yavşan Yaylası ve Kalekaya Mahallesi'ndeki Anıt Ağaçların Gövde Çapları

İkinci test alanı olan Kalekaya Mahallesi'nde ise aynı Yavşan Yaylası'nda olduğu gibi 25 tane anıt sedir ağacı incelenmiştir. Tespit edilen ağaçlar, yerleşme içerisinde kalmış ve daimi akarsuyu bulunan bir vadi içerisinde yer almaktadır. Kalekaya'daki vadi yüksekliğinin 900 ila 1100 m arasında değiştiği görülmektedir. Bu alandaki anıt sedir ağaçlarının mekânsal dağılımına bakıldığında yükselti değerleri, Yavşan Yaylası'na göre daha homojen görünüm sergilemektedir (Şekil 10 ve 11).

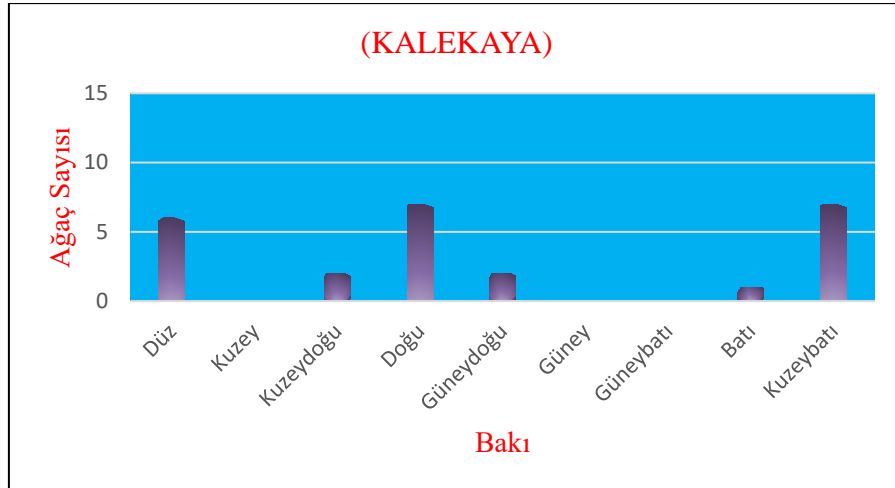

Şekil 10. Kalekaya Mahallesi'ndeki Anıt Ağaçların Yükselti Dağılımları

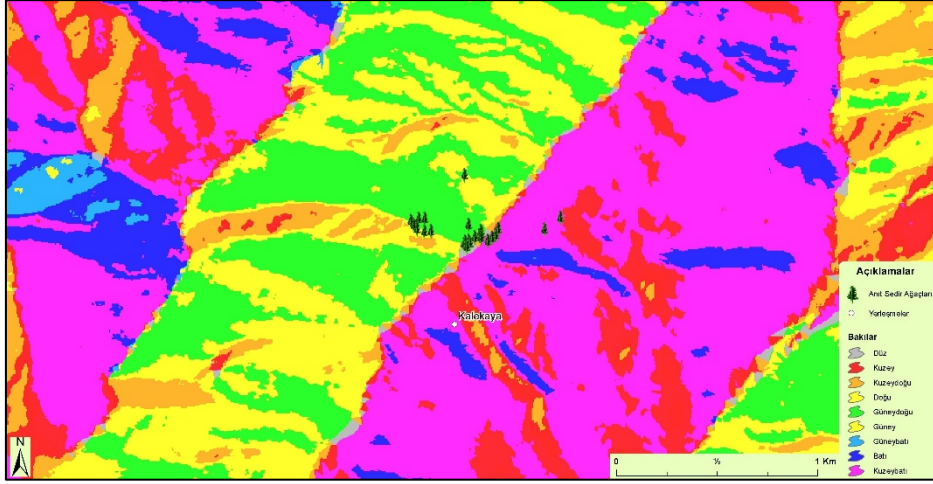

Şekil 11. Kalekaya Mahallesi'ndeki Anıt Ağaçların Yükselti Değerleri

Kalekaya Mahallesi'nde, Yavşan Yaylası'nda olduğu gibi anıt sedir ağaçları için ağırlıklı bir bakı belirlenmemiştir. Yavşan Yaylası'na göre daha heterojen bir görünüm mevcuttur. Toplam 25 anıt sedir ağacınının 7'si (toplamdaki anıt ağaçların %28'i) kuzeybatıya bakan yamaçlarda olduğu tespit edilmiştir. Doğu yönlü yamaçlarda ise yine kuzeybatı yönlü yamaçlarda olduğu gibi 7 tane anıt ağaç gözlemlenmiştir. Geriye kalan ağaçlar için ağırlıklı bir bakı bulunamamıştır. Kuzey, güney ve güneybatı yönlü yamaçlarda anıt sedir ağacı tespit edilememiştir (Şekil 12 ve 13).

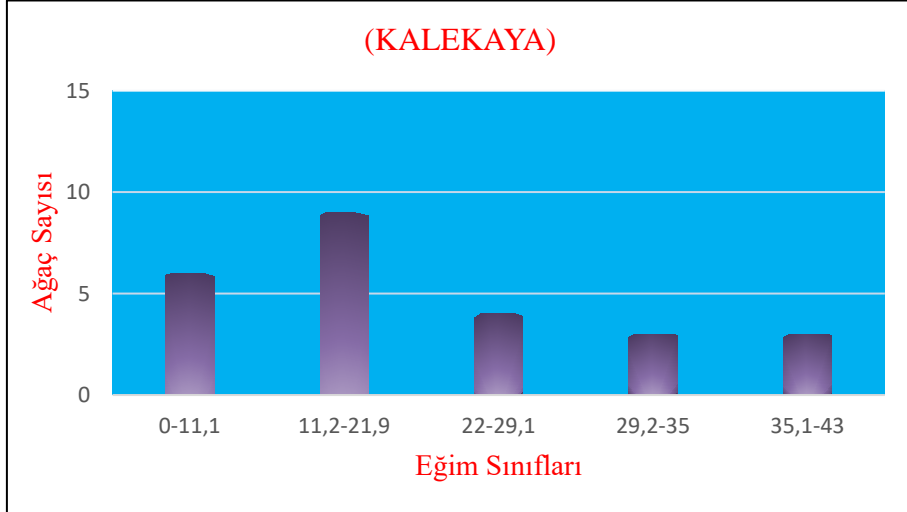

Şekil 12. Kalekaya Mahallesi'ndeki Anıt Ağaçların Bakı Dağılımları

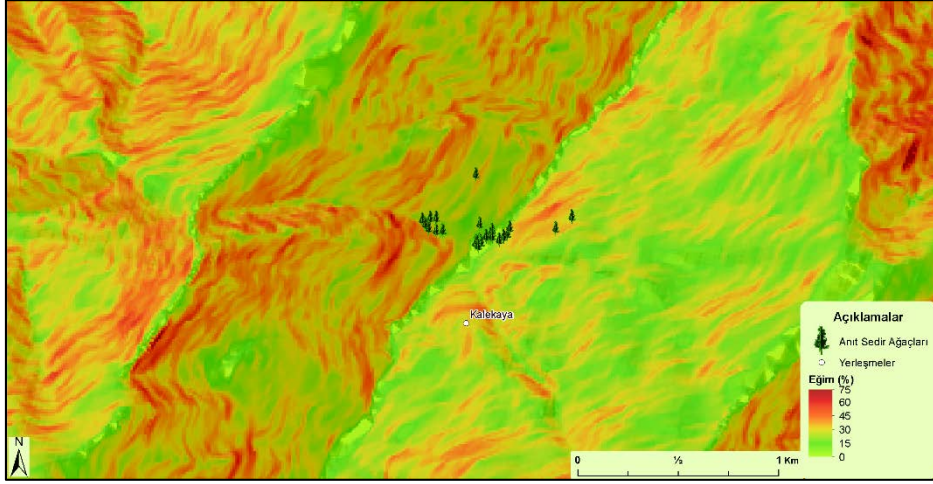

Şekil 13. Kalekaya Mahallesi'ndeki Anıt Ağaçların Bakı Durumları

Kalekaya Mahallesi'nde tespit edilen 25 adet anıt sedirin eğim yüzdeleri ise şu şekildedir. 6 adet anıt sedir, 0 - 11°'lik düşük eğim aralığında bulunurken 9'u da 12 - 22° aralığında tespit edilmiştir. Geriye kalan 10 adet anıt sedirin ise 4'ü 22-29°, 3'ü 29-35° ve son 3'ü de 35-43°'lik çok eğimli arazi sınıfında belirlenmiştir (Şekil 14 ve 15).

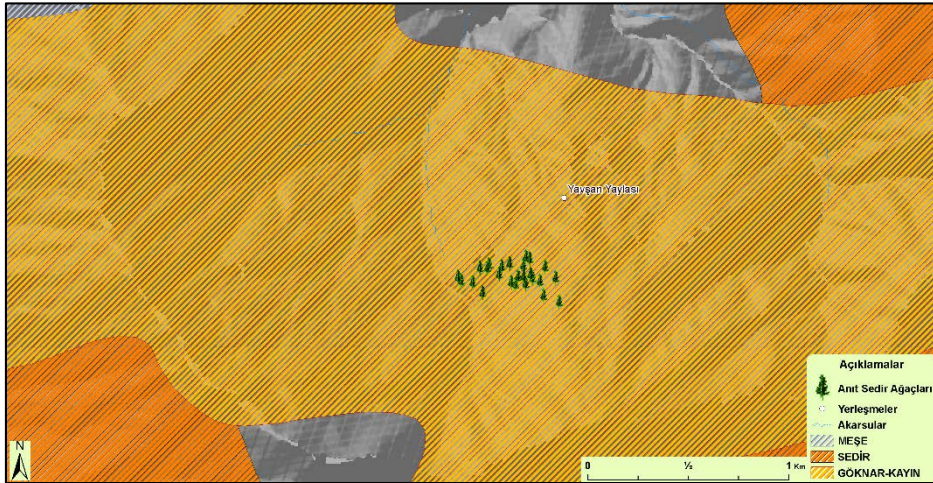

Şekil 14. Kalekaya Mahallesi'ndeki Anıt Ağaçların Eğim Sınıfları

Şekil 15. Kalekaya Mahallesi'ndeki Anıt Ağaçların Eğim Dereceleri

Yavşan Yaylasında tespit edilen anıt ağaçların hepsi göknar-kayın (*Abies cilicica* - *Fagus orientalis*) türlerinin bir arada bulunduğu karışık meşcere içerisinde tespit edilmiştir. Saf sedir ağaçlarının bulunduğu bölgeler ise anıt ağaçlardan yoksun genç sedirlerin bulunduğu sahalardır. Fakat Kalekaya Mahallesi'nde anıt ağaçların bulunduğu alanlarda Yavşan Yaylası'ndaki kadar genç sedir ağaçlarına rastlanmamıştır (Şekil 16 ve 17).

Şekil 16. Yavşan Yaylası'ndaki Anıt Ağaçların Buldukları Alanlardaki Meşcere Türleri

görülmüştür. Bu nedenle Kalekaya Mahallesi'ndeki anıt sedir ağaçları, Mistik Anıt Ağaç olarak sınıflandırılmıştır (Şekil 19 ve 20).

Şekil 19. Kalekaya Mahallesi (Solda-Mistik Anıt Ağaç) Ve Yavşan Yaylası'nda (Sağda-Boyutsal Anıt Ağaç) Tespit Edilen Sedir Ağaçlarından Bir Görünüm

Şekil 20. Kalekaya Mahallesi'nde Tespit Edilmiş Diğer Mistik Anıt Sedir Ağaçlarından Bir Görünüm

Kalekaya Mahallesi'ndeki anıt ağaçların aksine Yavşan Yaylası'ndaki ağaçlar, piknik aktiviteleri nedeniyle antropojenik baskı altındadır (Şekil 21).

Şekil 21. Yavşan Yaylası'nda Antropojenik Baskı Altında Bulunan Boyutsal Anıt Sedir Ağacından Bir Görünüm

Araştırma sahasının geneline kahverengi orman toprakları hâkimdir. Bu bakımdan yapılan arazi çalışmalarında, hem Kalekaya'da hem de Yavşan'da tespit edilen anıt ağaçlar, kahverengi orman toprakları üzerinde tespit edilmiştir (Şekil 22).

Şekil 22. Yavşan Yaylası'ndaki Kahverengi Orman Toprakları Ve Boyutsal Anıt Ağaçtan Bir Görünüm

Çalışma sahasının iklim özelliklerine bakıldığında, ılık ve yağışlı kışları, sıcak ve kurak yazları ile karakterize olmuş tipik bir Akdeniz iklimi hüküm sürmektedir. Yıllık yağış rejimi kış, ilkbahar, sonbahar ve yaz'dır. Bu rejim Doğu

Akdeniz ikliminin tipik ilk varyantıdır (Akman, 1990:319). Yıllık ortalama sıcaklık 16,5°C'dir. Maksimum ortalama sıcaklık ağustos ayında 35,9°C iken minimum ortalama sıcaklık ocak ayında 1,2°C'dir (Akman, 1990:319). Su bilançosu ise, Thornthwaite iklim sınıflamasına göre (C2 B'3 s2 b'3) yarı nemli, üçüncü dereceden mezotermal, yaz mevsiminde çok kuvvetli su noksanı olan ve denizel şartlara yakın özelliktedir (Korkmaz, 2001:22, Karabulut ve Cosun, 2009:67).

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Vejetasyon coğrafyasında farklı zaman ve mekân ölçeğinde bitki topluluklarının yapısı, gelişim dönemleri, sınıflandırılması, dağılımları, çevreyle olan ilişkileri ve zaman içerisinde oluşan değişimleri detaylıca ele alınır. Vejetasyon ve vejetasyon içerisindeki özel topluluklar (Anıt ağaçlar), besin zincirindeki rolü de dahil olmak üzere çeşitli fonksiyonlarıyla canlı yaşamı için hayati öneme sahip ekolojik bir değerdir (Karabulut, 2014b:355).

Günümüzde bitki örtüsünün ve özel bitki topluluklarının güncel durumu çeşitli enstrümanlar ve teknolojiler kullanılarak detaylı bir şekilde ortaya konulmaktadır. Özellikle mekânsal analiz teknolojileri (Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Uzaktan Algılama) sayesinde bu tür çalışmaların yapılması daha da yaygın hale gelmiştir. Vejetasyonun dinamik karakteri ve çoğunlukla geniş alanlarda büyük miktarda mekânsal veri gerektirmesinden dolayı CBS ile Uzaktan Algılama teknikleri bitki örtüsü (vejetasyon) çalışmalarında önemli bir konuma gelmiştir (Karabulut, 2014b:356).

Anıt ağaçlarla ilgili yapılmış bu çalışmada mekânsal analizlerde sağladığı avantajlardan dolayı Coğrafi Bilgi Sistemleri tercih edilmiştir.

Daha sonra Kalekayası ve Yavşan Yaylası'ndaki anıt ağaçların mekân üzerindeki dağılımı ve çeşitli öznitelik bilgileri Coğrafi Bilgi Sistemlerine aktararak iki çalışma alanı için elde edilen bulgular ile sedir ağaçlarının önceden çeşitli kaynaklarda belirtilmiş olan ekolojik ortamları karşılaştırılmış ve Yavşan Yaylası'ndaki bulguların bu bilgilerle uyumlu oldukları görülmüştür (Atalay, 1987). Fakat Kalekaya Mahallesi'ndeki anıt sedirlerle ekolojik bulgular arasında (gövde çaplarının gelişimi dışında) net bir ilişki tespit edilememiştir. Yavşan Yaylası'ndaki ekolojik koşulların sedir ağacı yetişme ortamlarına daha uygun olduğu görülmüştür. Yavşan Yaylası'nda görülen relik kayın (*Fagus orientalis*) ağaçlarının varlığı iklimsel uygunluğa örnek olarak verilebilir.

Kalekaya Mahallesi'ndeki bölge insanıyla yapılan bire bir görüşmelerde, bu alandaki anıt sedirlere bölge halkının mitolojik bir anlam kattıkları ve bu ağaçlara zarar veren kişilerin başlarına çok kötü olaylar geldiği konusunda ortak bir görüşe rastlanmış ve anıt ağaçların bu koruyucu ortamda optimum çevre koşullarına

sahip olmasalar bile anıt ağaç boyutuna ulaşabildikleri belirlenmiştir. Bu anlamda, Mistik Anıtsal Ağaçların uygun koruyucu ortamda Boyutsal Anıt Ağaçlara benzer fiziksel gelişime ulaşabildikleri söylenebilir.

Yavşan Yaylası'nın piknik alanı olarak kullanılması, herhangi bir fiziki koruma durumu bulunmayan yaşlı anıt ağaçlar için risk oluşturmaktadır. Ayrıca, anıt ağaçlar rahat erişilebilir bir ortamda bulunmaktadır. Dolayısıyla piknik alanı içerisinde bulunan anıt ağaçlara koruyucu önlemler alınmalıdır.

Çalışma neticesinde de görülmüştür ki, ağaçlar optimum çevresel koşullara sahip olmasalar bile antropojenik baskıya maruz kalmadıklarında boyutsal ve yaş olarak çok iyi duruma gelebilmektedirler. Bundan dolayı sürdürülebilir ve yaşanılabilir bir doğal çevre için, çevredeki flora ve fauna üzerinde kurulmuş olunan baskının azaltılması çok olumlu sonuçlar doğurabilir. Böylece bugün bizim görebildiğimiz ve çeşitli değerlerinden faydalandığımız canlılar daha iyi koşullarda gelişerek geleceğe taşınacak ve bizden sonraki nesillere de fayda sağlama imkânını bulacaktır.

KAYNAKÇA

- Akman, Y. (1990). *İklim ve biyoiklim*. Palme Yayınları.
- Asan, Ü. (1987). Türkiye ormanlarında saptanabilen anıt nitelikli ağaçların dünyadaki benzerleriyle karşılaştırılması. *İ.Ü Orman Fakültesi Dergisi*, 46-65.
- Asan, Ü. (1992). Anıt ağaçların birey ve toplum psikolojisi üzerindeki etkileri. *Yeşil Çerçeve Dergisi*, 18-19.
- Asan, Ü. (1998). *Anıtsal meşeler*. Kasnak Meşesi ve Türkiye Florası Sempozyumu, (s. 610-621).
- Atalay, İ. (1987). *Sedir (Cedrus libani A.Rich.) ormanlarının yayılış gösterdiği alanlar ve yakın çevresinin genel ekolojik özellikleri*. Ankara: Orm. Gen.Müd.
- Demirci, A. (2014). *Araştırma konusunun belirlenmesi ve planlanması*. Y. A. Kaya içinde, Coğrafya Araştırma Yöntemleri (s. 51-72). Balıkesir: Coğrafyacılar Derneği.
- Efe, R. (2010). Zeytin kitabı. R. Efe içinde, *Edremitin Anıtsal ve Krunmaya Değer Ağaçları* (s. 235-254). Balıkesir: Edremit Belediyesi.
- Evrendilek, F. (2004). *Ekolojik sistemlerin analizi, Yönetimi ve Modellenmesi*. Papatya Yayıncılık.

- Genç, M. (2004). *Silvikültürün temel esasları*. Süleyman Demirel Üniversitesi Yayını.
- Genç, M. ve Güner, Ş. T. (2001). *Anıt ağaç envanteri ve seçimi için yeni bir yöntem*. I. Ulusal Ormancılık Kongresi, (s. 234-251). Ankara.
- Göksoy, Y. (1992). Tarihimizde ağaç ve yozgat yöresinde ulu ağaçların öyküleri. *Millî Folklor*, 43-44.
- Gümüş, C. ve Yavuz, H. (1994). Gümüşhane örümcek ormanlarında bir anıt meşcere. *Gümüşhane Valiliği Kültür ve Sanat Dergisi*, 4-15.
- Kapluhan, E. (2014). Coğrafi bilgi sistemleri'nin (cbs) coğrafya öğretiminde kullanımının önemi ve gerekliliği. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 34-59.
- Karabulut, M. (2006). NOAA AVHRR verilerini kullanarak Türkiye’de bitki örtüsünün izlenmesi ve incelenmesi. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 29-42.
- Karabulut, M. (2014a). Coğrafi bilgi teknolojilerinin coğrafi araştırmalarda kullanımı. A. Yılmaz, & İ. Kaya içinde, *Coğrafya Araştırma Yöntemleri* (s. 435-450). Balıkesir: Coğrafyacılar Derneği.
- Karabulut, M. (2014b). Vejetasyon coğrafyası ve araştırma yöntemleri. Y. A. Kaya içinde, *Coğrafya Araştırma Yöntemleri* (s. 355-366). Balıkesir: Coğrafyacılar Derneği.
- Karabulut, M. ve Cosun, F. (2009). Kahramanmaraş ilinde yağışların trend analizi. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 65-83.
- Karabulut, M., Karakoç, A., Gürbüz, M. ve Kızılelma, Y. (2013). Coğrafi bilgi sistemleri kullanarak başkonuş dağında (Kahramanmaraş) orman yangını risk alanlarının belirlenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 171-179.
- Karabulut, M., Küçükönder, M. Gürbüz, M. ve Sandal, E.-K. (2006). *Kahramanmaraş şehri ve çevresinin zamansal değişiminin uzaktan algılama ve Cbs kullanılarak incelenmesi*. 4. Coğrafi Bilgi Sistemleri Bilisim Günleri (s. 2-8). Fatih Üniversitesi.
- Korkmaz, H. (2001). *Kahramanmaraş havzasının jeomorfolojisi*. Kahramanmaraş: T.C. Kahramanmaraş Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayınları.

İ.Doğan Kahramanmaraş Yavşan Yaylası ve Kalekaya Mah...

- Özçelik, H., Doğan, Ü. ve Tanrıver, H. (1998). GÖller yöresinden bazı abide ağaçlar. *ÇevKor Ekoloji*, 13-17.
- Palabaş, Uzun, S., Bozali, N., ve Sivrikaya, Fatih. (2011). Kahramanmaraş'ın tarihine ışık tutan anıt ağaçlar. *KSÜ Dođa Bil. Derg*, 43-51.
- Sabuncu, A., Doğru, A., Özener, H., Turgut, B. ve Halıcıoğlu, K. (2013). *Anıt ağaç envanterinin coğrafi bilgi sistemleriyle oluşturulması*. TMMOB Coğrafi Bilgi Sistemleri Kongresi (s. 2836). Türkiye Mimarlar Odası Birliđi.
- Varol, Ö. ve Tatlı, Â. (2003). Çimen dağı (Kahramanmaraş)'nın floristik özellikleri. *Ekoloji: Çevre Dergisi*, 17-28.